

Stichting Seniorenraad Stichtse Vecht

Secretariaat: Oud Over 84, 3632 VE Loenen a.d. Vecht
Tel. 0294 234535, e-mail: jokevanschoot@hotmail.com

Advies voor de Gemeenteprogramma's politieke partijen

24 aug. 2013

Algemene uitgangspunten voor het beleid jegens ouderen:

De Seniorenraad kiest bij zijn opstelling een aantal algemene uitgangspunten met betrekking tot de positie van ouderen in de samenleving:

- Behoud van waardigheid; voorkom betutteling en neerbuigende bejegening
- Behoud van regie over het eigen bestaan
- Toegankelijke hulp en zorg nabij op het niveau van wijk of dorp
- Mee blijven doen met de samenleving: bestrijdt eenzaamheid en armoede
- Veiligheid en zekerheid: 7 maal 24 uur; meer preventie
- Adequate huisvesting: aanpassingen aan de woning

Ouderenbeleid:

Ouderen leven langer, maar de zorgafhankelijkheid en de chronische aandoeningen nemen toe naarmate de leeftijd vordert. Ruim een kwart van het aantal 65-plussers is kwetsbaar door een geleidelijk proces van opeenstapeling van lichamelijke, psychische, sociale en financiële tekorten. Het aantal 75-plussers in onze gemeente bedraagt nu 3.720; in 2030 zal dit 7.150 bedragen, een toename van 6 % naar 11% van het inwonertal.

De Seniorenraad ziet als doelgroepen: kwetsbare ouderen, waaronder chronisch zieke ouderen en ouderen met een handicap en werkende armen, vanaf 55 jaar.

De Seniorenraad is van mening dat er ook voor de gemeente Stichtse Vecht alle aanleiding is een beleid voor ouderen te formuleren, aangezien er maatschappelijke ontwikkelingen zijn, die vooral de positie van ouderen raken.

Te constateren valt dat er in organisaties nog steeds sprake is van leeftijdsdiscriminatie. Oudere werknemers worden te snel afgedankt en er wordt te weinig gebruik gemaakt van het in ouderen aanwezige potentieel. Ouderdom wordt vaak alleen als een probleem gezien; de samenleving kan zich echter niet veroorloven ouderen af te schrijven.

Ouderen zijn gemiddeld steeds welvarender, maar als gevolg van versoering van veel voorzieningen (waaronder de pensioenen) valt te verwachten dat meer ouderen een beroep zullen moeten doen op een vangnet. Dit geldt uiteraard niet alleen de categorie ouderen, er zijn meer risicogroepen in de samenleving. Het betreft gelukkig ook niet alle ouderen, maar

voor ouderen geldt dit op een wijze, die specifiek beleid noodzakelijk maakt. Dat vangnet valt onder de regie van de gemeente.

Als gevolg van het beleid met betrekking tot verzorgingshuizen zal het aantal zelfstandig wonende ouderen, dat afhankelijk is van hulp en zorg, sterk toenemen. Het merendeel van deze hulp en zorg aan ouderen wordt binnenkort via de Wmo gefinancierd door de gemeente. Ouderen worden ook in dit opzicht veel afhankelijker van het gemeentelijke beleid. Dat heeft voordelen omdat er dan sprake kan zijn van democratischer besluitvorming en controle. Het schept ook grote verplichtingen. Het is daarom dat wij de politieke partijen aanbevelen in hun programma's expliciet aandacht te geven aan de positie van ouderen en bij de opstelling van het Coalitieprogramma in te zetten op een geïntegreerd Ouderenbeleid.

Communicatie en Evaluatie

Niet het aanbod van voorzieningen is maatgevend maar de vraag van het individu. Communicatie is van het grootste belang om te bereiken dat de gemeente en de organisaties die diensten leveren aan ouderen, die zijn afgestemd op de werkelijke behoeften. Gemeente en dienstverlenende organisaties dienen hun mogelijkheden en faciliteiten optimaal te presenteren; het komt te veel voor dat ouderen niet op de hoogte zijn van wat er mogelijk is. In veel gevallen zal het nodig zijn dat de ouderenadviseur wordt ingeschakeld om in een persoonlijk contact te adviseren over de individueel wenselijke stappen.

Communicatie moet ook een "twee richting verkeer" inhouden; alleen wanneer de vinger aan de pols gehouden wordt met betrekking tot de werkelijke gang van zaken kan klantgericht beleid worden gevoerd.

Daarom is de Seniorenraad van mening dat meer dan tot dusverre de dienstverlening aan ouderen moet worden geëvalueerd. Daarbij kan een voorbeeld worden genomen aan de Wmo, die uitgaat van een jaarlijkse evaluatie.

Zorg en Welzijn

Een actievere rol van de gemeente met betrekking tot het aanbod van zorg

De gemeente is de enige partij die in de positie is een strategie uit te zetten voor het totale aanbod van zorg- en hulpverlening. De gemeente is via de Wmo in toenemende mate betrokken bij de financiering en kan uit hoofde daarvan eisen stellen. De gemeente dient de regie in handen te nemen in overleg met alle relevante aanbieders. Concreet betekent dit het volgende:

- Geen besluitvorming over, voor de inwoners van Stichtse Vecht vitale voorzieningen, zonder de betrokkenheid van de gemeente én de inwoners.
- Het Locaal Platform meer inhoud geven; gezamenlijk een strategie voor het zorgaanbod in Stichtse Vecht uitzetten.
- Anticiperen op overcapaciteit van verzorgingshuizen:
  - daarvan zelfstandig verhuurbare eenheden maken;
  - bevorderen van overleg tussen betrokken organisaties.
- Zorginstellingen en hun faciliteiten een grotere rol geven in de Wijkzorg.

- De relatie huisarts-wijkverpleging moet worden hersteld; wijkverpleging mag geen nieuwe zuil worden.
- Thuiszorg te leveren door diverse aanbieders; ook de zorginstellingen leveren thuiszorg.
- Anticiperen op de toename van het aantal kwetsbare thuiswonende ouderen als gevolg van overheidsbeleid en demografie.
- Inzetten op Wijkgerichte zorg, in aansluiting op het Gebiedsgericht werken.
- Voorkeur voor een Sociaal-Medisch wijkteam, dat tenminste bestaat uit Huisarts, Wijkverpleging/Thuiszorg, Stichting Welzijn en Maatschappelijk Werk.
- De gemeente voert de regie bij de keuze van het organisatiemodel voor de Wijk en kan dat doen door het stellen van voorwaarden bij de toelating/aanbesteding.
- De 7 maal 24 uur bereikbaarheid moet in de Wijk/Kern worden geboden.
- Uit het oogpunt van preventie jaarlijks alle 75+ers aanschrijven en zo nodig bezoeken door de Huisarts, in samenwerking met de ouderenadviseur en/of Wijkverpleging/Thuiszorg.
- Kwetsbare ouderen hoeven niet meer naar de Huisartsenpost, maar moeten worden opgevangen in het wijkteam.
- Het verdient aanbeveling om in elk van de verzorgingshuizen in Stichtse Vecht enkele bedden ter beschikking te hebben voor noodgevallen, indien geen beroep kan worden gedaan op het ziekenhuis.
- Het stimuleren van de inzet van vrijwilligers in de Mantelzorg op het niveau van wijk of kernen/dorpen én het bevorderen van mantelzorgondersteuning.
- Bij de Wmo heldere criteria opstellen voor de toekenning van hulp en zorg in de wijk of de kern/dorp en die bekendmaken via de reguliere kanalen.
- Open discussie voeren over de mate waarin van kinderen en verwanten mantelzorg mag worden verwacht; verplichte mantelzorg strookt immers niet met het karakter van deze zorg.

Minimabeleid

Minimabeleid is een synoniem voor armoedebeleid.

Armoede in enge zin wordt beschouwd als een tekort aan financiële middelen en maakt deel uit van het brede armoedebegrip. Armoede in de brede betekenis heeft daarnaast ook betrekking op gebreken ten aanzien van maatschappelijke participatie, opleidingsniveau, gezondheid, zelfredzaamheid, wonen en leefomgeving.

De begin 2012 vastgestelde *Nota uitgangspunten minimabeleid van de gemeente Stichtse Vecht* is gericht tegen armoede in brede betekenis.

De in die Nota genoemde doelstellingen van armoedebeleid zijn:

- Inkomstenondersteuning om financiële armoede te voorkomen
- Verhinderen dat armoede leidt tot sociaal isolement.

De aanbevelingen van de Seniorenraad zijn de volgende:

Ondersteuning in samenhang:

Omdat armoede een complex verschijnsel is moet dit integraal benaderd worden.

Dit kan bevorderd worden door samenwerking van de afdelingen Sociale Zaken, Financiën en het Wmo-loket van de gemeente bij de uitvoering van het minimabeleid. Duidelijk moet zijn

wie er bij de gemeente verantwoordelijk en aanspreekbaar is voor de uitvoering van het armoede/minimabeleid. Daarbij is één loket gewenst.

Het opzetten van een (anoniem)centraal (digitaal) meldpunt verdient aanbeveling.

Ook sociale wijkteams zouden hier gebruik van kunnen maken.

Voorlichting aan burgers en professionals

Het is de taak van de gemeente regelmatig voorlichting te geven over de (veranderende) miniregelingen van de gemeente. Professionals die met de regelingen te maken hebben en die niet tot het gemeentelijk ambtenarenapparaat horen moeten niet vergeten worden.

Datzelfde geldt ook voor vrijwilligers(organisaties).

Als gevolg van de veelheid van regelingen heeft de burger grote behoefte aan op persoon of doelgroep gerichte informatie over alle van belang zijnde regelingen en faciliteiten. Dit is een van de manieren om te voorkomen dat mensen geen gebruik maken van voor hen beschikbare faciliteiten. In de voormalige drie gemeenten bedroeg dit niet-gebruik ongeveer 50 tot 75 % van de betrokkenen. Om het niet-gebruik effectief terug te dringen is inzicht nodig in het totale bestand van inwoners met een minimuminkomen. Dit inzicht is mede te verkrijgen door gebruik te maken van de wettelijke regelingen tot bestandsvergelijking met de Belastingdienst. Dit is nu al gebruikelijk voor de toekenning van de huursubsidie.

Op grond van deze gegevens kan persoonsgerichte voorlichting worden gegeven.

Inkomensondersteuning

- Aan de groep (oudere) inwoners, bij wie het zonder meer duidelijk is dat het totale bedrag aan gemeentelijke heffingen de betalingscapaciteit zal overtreffen, dient na individuele beoordeling kwijtschelding te worden verleend, zonder dat zij daarvoor een aanvraag behoeven in te dienen
- Aandacht wordt gevraagd voor ouderen met een onvolledige AOW die zonder aanvulling van pensioen of aanvulling tot het bijstandsniveau rond moeten komen met een inkomen onder het minimum.

Overige aanbevelingen :

- Inhoud geven aan preventie en nazorg bij schuldhulpverlening.
- Vrijwilligers kunnen op initiatief en onder regie van de gemeente worden bereikt door een speciale wervingsactie, bij de vrijwilligerscentrale, de wijkteams, het kerkelijk sociaal werk, ouderenbonden en de vakbonden (zie ook Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening 2012-2016, punt 3.4 blz.9).
- Bij de bezuinigingen op de Sociale Werkplaatsen dienen voor de niet plaatsbare lichamelijk en/of geestelijk gehandicapte 55 plussers voldoende plaatsen beschikbaar te blijven.
- Bij informatieverstrekking aan en van burgers is het beleid van de gemeente om dit zo veel mogelijk te digitaliseren. Paradoxaal genoeg is er echter na het vervallen van de declaratieregeling binnen het minimabeleid geen mogelijkheid meer voor financiële ondersteuning op ICT gebied. Aanbevolen wordt hiervoor een nieuwe mogelijkheid in te voeren.
- Voor mensen zonder ICT moet het mogelijk blijven om bij de gemeente informatie te verkrijgen en aanvragen te doen.

Evaluatie en heroverweging

Zoals voor de schuldhulpverlening een jaarlijkse evaluatie is vastgelegd, wordt aanbevolen deze evaluatie ook voor het totale minimabeleid te laten gelden.

De vraag is of het beleid kwalitatief en kwantitatief nog voldoende aansluit bij de huidige ontwikkelingen: bezuinigingen van de landelijke en gemeentelijke overheid, verhoging van de AOW leeftijd, invoering van de Wet werken naar vermogen, de Wet schuldhulpverlening, de wetten IOAW, IOAZ, IOW.

In dit verband tevens bezien in hoeverre extra categoriale minimaregelingen, die wettelijk gebruikt mogen worden voor de doelgroepen ouderen en chronisch zieken/gehandicapten, kunnen worden ingezet.

Verkeer en Veiligheid

Verwacht wordt dat men tot op hogere leeftijd zelfstandig blijft wonen, ook met verminderde vitaliteit.

Deze ouderen zullen verspreid in de woonkernen blijven wonen waardoor het noodzakelijk is dat in het hele woongebied een zodanige infrastructuur bestaat zodat voorzieningen voor eerste levensbehoeften ook voor deze groep mensen bereikbaar en toegankelijk zijn. Dat betreft niet alleen winkels, maar bijv. ook haltes van het openbaar vervoer, bibliotheek, buurthuizen, wijk post, huisartsenposten en openbare gebouwen.

Concreet betekent dit het volgende:

- Geschikte en goed onderhouden bestrating
- Geen of zo min mogelijk hindernissen als drempels en opstapjes
- Genoeg ruimte op de stoep voor rollators en elektrische rolstoelen
- Goed aflopende op- en afritjes bij de trottoirs
- Maatregelen die voorkomen dat stoepen worden geblokkeerd door gestalde fietsen of handelswaar
- Duidelijke oversteekplaatsen
- Banken langs looproutes voor mensen met weinig uithoudingsvermogen
- Parkeergelegenheid voor minder validen bij bovengenoemde voorzieningen
- De breedte van gescheiden fietspaden dient berekend te zijn op scootmobielen

Veel ouderen die nog goed ter been zijn maken gebruik van het openbaar vervoer, meer dan zij voorheen gewend waren. Het netwerk van het openbaar vervoer in de gemeente Stichtse Vecht moet derhalve intact blijven.

Het is van belang dat er in de gehele gemeente taxi-voorzieningen beschikbaar zijn.

Voor ouderen die niet van het openbaar vervoer gebruik kunnen maken zou een aangepast Wmo-vervoer tegen een redelijke prijs geregeld kunnen worden. Een activiteiten bus, zoals die momenteel in Maarssen rijdt, zou ook in andere delen van de Stichtse Vecht wenselijk zijn.

Bouwen en wonen

De Woonvisie die in juli 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld is leidraad voor het beleid inzake bouwen en wonen, ook voor de senioren in de gemeente.

De Seniorenraad kan zich vinden in de intenties van de Woonvisie, maar meent dat het toekomstig gemeentebestuur zich duidelijk actiever moet opstellen om de Woonvisie gerealiseerd te krijgen. Wanneer het activiteiten van woningcorporaties en andere marktpartijen niet leiden tot de gewenste resultaten mag worden verwacht dat het gemeentebestuur zelf met initiatieven komt.

Tot de belanghebbenden mogen niet alleen de woningcorporaties en institutionele partners, als projectontwikkelaars en makelaars worden gerekend, maar vooral, en in de eerste plaats *ook de inwoners, formele en informele bewonersgroepen en dorpsraden.*

De Seniorenraad is van oordeel dat de gekozen lokale overheid, op basis van de aangetoonde maatschappelijke behoefte, de regie moet blijven voeren over het creëren en in stand houden van woonvoorzieningen voor ouderen.

Meer concreet:

- Bij elk nieuwbouwproject dient als eis te worden gesteld dat het ontwerp voldoet aan de eisen voor levensloopbestendig bouwen.
- De gemeente moet strikte afspraken maken met de woningcorporaties over het aanpassen van woningen en installeren van “domotica”.
- Particuliere bedrijven moeten door de gemeente worden aangemoedigd ook in huurwoningen te investeren, in bijzonder ten behoeve van de categorie die ten gevolge van de aangescherpte regelgeving net boven de sociale huurgrens vallen.
- Voor diegenen die echt niet thuis kunnen blijven wonen, zal de gemeente zelf het initiatief moeten nemen, bijvoorbeeld door nieuwbouw van seniorenwoningen via de woningcorporaties.

Een nieuw aspect is dat sinds kort voor die categorie ouderen die regelmatig zorg behoeven de vroegere vanzelfsprekende combinatie van wonen en zorg is gescheiden, men huurt of koopt een woonruimte en men koopt de benodigde zorg daarbij in of regelt de zorg op een andere manier.

Veel vitale senioren denken nu al na hoe zij later, als zij minder fit zijn en zorg behoeven, het liefst willen wonen. Zij praten daar vaak ook over met “lotgenoten “. Het liefst zouden zij op het moment dat zij nog redelijk fit zijn een aangepaste woonsituatie gerealiseerd willen hebben, om,” als het te laat is” niet overhaast met “minder” genoeg te moeten nemen. De woonsituaties en de mogelijkheid om daarbij zorg in te kopen zouden zoveel mogelijk per woonkern gerealiseerd moeten worden (dit is deels ook in de woonvisie verwoord).

Om dit te bereiken zouden de dorpsraden/wijkraden bijeenkomsten met geïnteresseerde senioren kunnen beleggen om mogelijke woonvormen voor senioren uit te werken en daarbij ook de mogelijkheden van in te kopen hulppakketten te bespreken. Het gemeentebestuur zou de dorpsraden/wijkraden gerichte vragen op dit gebied moeten stellen, waaraan ook een redelijke termijn voor een reactie moet worden gekoppeld.

Concreet:

Het gemeentebestuur verzoekt de dorpsraden/wijkraden werkgroepen in te stellen waarvoor geïnteresseerde inwoners zich kunnen inschrijven. De werkgroepen zullen concrete woonvormen voor senioren bedenken en op haalbaarheid onderzoeken. Het gemeentebestuur stelt het op prijs wanneer op een termijn van maximaal anderhalf jaar de min of meer uitgewerkte ideeën worden ingebracht.

De dorpsraden/wijkraden zullen zoveel mogelijk gebruik maken van de deskundigheid die in de plaatselijke gemeenschap op basis van vrijwilligheid en eigen motivatie voorhanden is. Het is belangrijk dat men zelf een plan schetst dat een eigen lokale voedingsbodem heeft.

Wanneer de dorpsraden/wijkraden er in slagen een concept op tafel te leggen valt te denken aan deskundige inbreng van gemeentewege. Dat wil zeggen, wanneer de werkgroepen daaraan behoefte hebben, zal de gemeente de dorpsraad/wijkraad in staat stellen om tot een bepaald maximum experts in te huren. Te denken valt aan het inhuren van architecten of zorgdeskundigen voor enkele uren om schetsen en ideeën enigszins uit te werken en op realiseerbaarheid te toetsen. Naar verwachting zal dit tegen geringe kosten veel creativiteit in de gemeente kunnen losmaken.

Voor het overige zal de gemeente zelf de nodige creativiteit en souplesse aan de dag moeten leggen om regelingen te harmoniseren en daarmee nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken.